

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2015. Bu gayri resmi çeviri, Adalet Bakanlığı Uluslararası Hukuk ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü İnsan Hakları Daire Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme'yi bağlamamaktadır.

© Republic of Turkey, 2015. Unofficial translation made by the Human Rights Department of the Ministry of Justice Directorate General for International Law and Foreign Relations This translation does not bind the Court.

© République de Turquie, 2015. Cette traduction non officielle a été faite par la Direction des Droits de l'Homme de l'Unité des Relations extérieures et juridiques du Ministère de la Justice. Elle ne lie pas la Cour.

Tematik Bilgi Notu – Avrupa Birliğine ilişkin içtihatlar

Eylül 2015

İşbu Tematik Bilgi Notu, Mahkeme açısından bağlayıcı değildir ve tüm ayrıntıları içermemektedir.

Avrupa Birliğine ilişkin İçtihatlar

[Avrupa Birliği](#) (AB) halihazırda [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi](#)'ne (Sözleşme)¹ taraf değildir. Dolayısıyla, AB'nin eylemleri nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (Mahkeme) başvuru yapılamamaktadır. Ancak, Topluluk hukukuyla ilgili sorunlar düzenli olarak Mahkeme'nin ve eski Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'nun² önüne gelmektedir.

Avrupa İnsan Hakları Komisyonu tarafından tesis edilen ilkeler

İki sözleşmeyi art arda imzalayan bir Devletin sorumluluğu

Avrupa İnsan Hakları Komisyonu, 1958 yılında verdiği bir kararda, “eğer bir Devlet bir anlaşmayı imzalayarak birtakım yükümlülükler üstlenirse ve sonradan bu antlaşmadaki yükümlülüklerini ifa etmesini imkânsız kılan ikinci bir uluslararası anlaşma imzalarsa, ilk anlaşma kapsamındaki yükümlülüklerini her türlü ihlalden ötürü sorumludur” kararını vermiştir (*Kahn / Almanya*, başvuru no. 235/56, 10 Haziran 1958 tarihli Komisyon kararı,

¹ AB'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine erişimi ile ilgili olarak, Avrupa Konseyi'nin internet sitesinde yer alan [tematik dosyaya](#) bakınız.

² Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi ile birlikte, Temmuz 1954'ten Ekim 1999'a kadar Strazburg'ta görev yapan Avrupa İnsan Hakları Komisyonu, Taraf Devletlerin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamındaki yükümlülüklerine uyup uymadıklarını denetlemiştir. Mahkeme'nin 1 Kasım 1998 tarihinde kalıcı olmasının ardından, Komisyon'un varlığına son verilmiştir.

Yıllık 2, s. 256). Söz konusu yükümlülüklerin, güvenceleri “Avrupa’nın kamu düzenini” etkileyen bir anlaşma olan [Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi](#)’nde yer alması durumunda bu husus geçerlidir ([Avusturya / İtalya](#), no. 788/60, 11 Ocak 1961 tarihli Komisyon kararı, *Yıllık 4*, s. 116).

Avrupa Topluluklarına karşı yapılan başvuruların kabul edilemezliği

[Confédération Française Démocratique du Travail / Avrupa Toplulukları veya üye devletleri a\) müştereken ve b\) müteselsilen](#)

10 Temmuz 1978 tarihli Avrupa İnsan Hakları Komisyonu kararı

Bir Fransız sendikası, Fransız Hükümetinin kendisini Avrupa Toplulukları Konseyi tarafından Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) Yüksek Merciiine bağlı İstişare Komitesine atanmak üzere aday göstermediğinden şikâyetçi olmuştur.

Komisyon, Avrupa Topluluklarına karşı yapılan başvuruların, Sözleşmeye Taraf olmayan bir “kişiye” karşı yapılmış olması nedeniyle **kabul edilemez** olduğunun beyan edilmesi gerektiğine hükmetmiştir.

Topluluk hukukuna yürürlük kazandıran ulusal tedbirler nedeniyle Devlet aleyhine dava açma olasılığı

[Etienne Tête / Fransa](#)

9 Aralık 1987 tarihli Komisyon kararı

Bir Fransız politikacı, ayrımcı olduğunu ve serbest seçim hakkını ihlal ettiğini düşündüğü Avrupa Parlamentosuna Fransız Temsilcilerin Seçilmesi Hakkında Kanun hakkında şikâyetçi olmuştur. Başvuran, diğer hususların yanında, bu anlamda etkili bir hukuk yolu bulunmadığını iddia etmiştir.

Başvuranın şikâyetleri, Devletin geniş takdir payına sahip olduğu bir alanda ortaya çıkarılan bir Kanunla ilgilidir. Yüksek Sözleşmeciler Tarafının yetki devri yoluyla bu hususları, Sözleşme kapsamındaki güvencelerin dışında bırakmaları kabul edilemeyeceğinden; Komisyon, ilke olarak Devletin sorumluluğunun söz konusu edilebileceğini vurgulamıştır. Ancak Komisyon başvurunun **kabul edilemez** (açıkça dayanaktan yoksun) olduğunu beyan etmiştir. Tek başına veya Sözleşme’nin 14. maddesiyle (ayrımcılık yasağı) birlikte değerlendirildiğinde, 1 No.lu Protokol’ün 3. maddesinin (serbest seçim hakkı) ihlal edilmediğini tespit etmiştir.

Avrupa Topluluklarının, temel hakları Sözleşme tarafından sunulan düzeyde güvence altına aldığı varsayımı

M & Co. / Federal Almanya Cumhuriyeti (başvuru no. 13258/87)

9 Ocak 1990 tarihli Komisyon kararı

Başvuran şirket, Avrupa Komisyonu tarafından kendisine verilen para cezasının (tekelleşim karşıtı bir yargılama kapsamında), Almanya tarafından uygulanmasından ve Avrupa Toplulukları Adalet Divanı tarafından onanmasından şikâyetçi olmuştur. Başvuran, masumiyet karinesi de dâhil olmak üzere, pek çok hakkının ihlal edildiği kanısındadır.

Avrupa İnsan Hakları Komisyonu, Almanya'nın sorumluluğunun ilke olarak, topluluk hukukuna (bu konuda takdir hakkı bulunmamaktaydı) yürürlük kazandırmak için attığı adımlara istinaden bağdaştırılabileceğini kaydetmiştir. Ancak Komisyon, Avrupa Toplulukları hukuk sisteminin, temel hak ve özgürlükler konusunda Sözleşme'dekine denk biçimde koruma güvencesi sağladığından bahisle, başvurunun **kabul edilemez** olduğunu beyan etmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından tesis edilen ilkeler

Topluluk hukukuna yürürlük kazandıran ulusal tedbirler nedeniyle bir Devlet aleyhine dava açma olasılığı

Cantoni / Fransa

15 Kasım 1996 tarihli karar

Bir süpermarket yöneticisi, yasadışı olarak ilaç ürünleri satmaktan dolayı mahkum edilmesinin, öngörülebilir olmadığını ileri sürmüştür. Zira, "ilaç ürünü" ifadesinin, neredeyse kelimesi kelimesine bir Topluluk yönergesine dayalı olan Fransız mevzuatlarında muğlak bir biçimde mevcut olduğunu ifade etmiştir.

Mahkeme'ye göre, bahsedilen olgu "[şikâyet konusu hükmü] Sözleşmenin 7. maddesi (kanunsuz ceza olmaz) kapsamından çıkarmamıştır". Davalı Devlet Topluluk hukukunun uygulanması konusunda geniş bir takdir hakkına sahiptir ve bu nedenle Sözleşme hükümlerinin ihlalinden sorumlu tutulabilir. Mahkeme, esas bakımından Sözleşme'nin **7. maddesinin ihlal edilmediğine** hükmetmiştir.

Devletin, kabul edilmesinde payının bulunduğu bir antlaşmanın sonuçları hususundaki sorumluluğu

Matthews / Birleşik Krallık

18 Şubat 1999 tarihli karar (Büyük Daire)

Cebelitarık'ta yaşamakta olan bir Birleşik Krallık vatandaşı, Birleşik Krallık'ın Avrupa Parlamentosu seçimlerini Cebelitarık'ta düzenlememiş olması nedeniyle serbest seçim hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

Mahkeme, Sözleşme haklarının “güvence” altında olması kaydıyla, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin, uluslararası örgütlere yetki devrini engellemediğini vurgulamıştır. Bu nedenle, Üye Devletlerin sorumlulukları yetki devrinden sonra da devam etmektedir.

Mahkeme ayrıca, Avrupa Parlamentosu temsilcilerinin doğrudan genel oyla seçilmelerine karar verilen hallerde, Birleşik Krallık'ın ilgili hükümlerinin yalnızca Birleşik krallık sınırları içerisinde (Cebelitarık'ta değil) uygulayacağını öngörülmesini kaydetmiştir. Maastricht Antlaşmasıyla Avrupa Parlamentosunun yetkilerinin artırılmasıyla birlikte, Birleşik Krallık “yasama organının tercihinin bırakılan” serbest seçim hakkının (Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokol'ün 3. maddesi) Cebelitarık'ta güvence altına alınmasını sağlayacak mevzuat değişikliğini gerçekleştirmeliydi. Birleşik Krallık Maastricht Antlaşmasına özgür iradesiyle taraf olmuştur. Dolayısıyla, antlaşmanın diğer taraflarıyla birlikte, Sözleşme kapsamında, sonuçlardan *konu bakımından* sorumludur. Mahkeme Sözleşme'ye ek **1 No.lu Protokol'ün 3. maddesinin** (serbest seçim hakkı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir.

Eşdeğer koruma

“Bosphorus Airways” / İrlanda (no. 45036/98)

30 Haziran 2005 tarihli karar (Büyük Daire)

Başvuran firma tarafından bir Yugoslav şirketine kiralanan uçağa, Federal Yugoslavya Cumhuriyetine uygulanan yaptırımlara yürürlük kazandıran Topluluk Düzenlemeleri kapsamında, 1993 yılında İrlanda makamları tarafından el konulmuştur.

Mahkeme, bir Devletin egemen yetkilerini uluslararası bir örgüte devretmesi durumunda, “Yüksek Sözleşmeciler Tarafının bu devir işleminin gerçekleştirildiği alanlardaki Sözleşme'den kaynaklanan sorumluluklarından muaf tutulmalarının, Sözleşme'nin amaç ve hedefiyle bağdaşmayacağını” kaydetmiştir. “Sözleşme'de yer alan güvenceler isteğe bağlı olarak

sınırlandırılabilir veya hariç tutulabilir; böylelikle, Sözleşmenin kesin niteliği ortadan kaldırılabilir ve sunduğu güvencelerin uygulanabilir ve etkin nitelikleri bozulabilir” (kararın 154. maddesi). Mahkeme ilk kez, Devletin takdir hakkı bulunmadığı Topluluk hukukuna yürürlük kazandırılmasına yönelik olarak alınan tedbirlere ilişkin bir şikâyeti esastan incelemeyi kabul etmiştir. Mahkeme, İrlanda’nın sadece Avrupa Topluluğuna üye olmasından kaynaklanan yasal yükümlülüklerini yerine getirdiği görüşünü benimsemiştir. Ayrıca ve en önemlisi, “Topluluk hukukunda öngörülen temel hakların ... Sözleşme sistemindeki haklarla “eşdeğer” biçimde korunması” nedeniyle; söz konusu tedbirin izlenen hedeflerle orantılı olup olmadığının incelenmesine yer olmadığına hükmetmiştir (kararın 165. maddesi). Dolayısıyla, “Avrupa Topluluğuna üye olmasından kaynaklanan yasal yükümlülüklerini uyguladığında, İrlanda’nın Sözleşme koşullarının dışına çıkmamış olduğu varsayılmıştır” (kararın 165. maddesi).

Povse / Avusturya

18 Haziran 2013 tarihli kabul edilebilirlik hakkında karar

Bu dava, bir çocuğun AB üyesi devletlerden birinden diğerine iade edilmesiyle ilgilidir. [Brüksel Ila Tüzüğü](#) uyarınca, AB üye devletlerden birinde bulunan bir mahkeme, bir başka AB üyesi devletteki mahkemeden, aile hukukunu ilgilendiren yargılamalar sonucunda, bir çocuğun önceki ülkeye iade edilmesini talep edebilir. Başvuranlar Avusturya vatandaşı olup küçük kızları Avusturya ve İtalya vatandaşıdır. Anne, babanın rızası olmaksızın kızıyla birlikte Avusturya’ya taşınmıştır. Başvuranlar, Avusturya mahkemelerinin, kararın İtalya mahkemesi tarafından icra edilmesine hükmetmesinden şikâyetçi olmuşlardır. İtalya mahkemeleri çocuğun velayetinin İtalyan babasına verilmesine ve İtalya’ya iade edilmesine karar vermiştir. Başvuranlar Sözleşme’nin 8. maddesine (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) dayanarak; Avusturya mahkemelerinin, çocuğun İtalya’ya gönderilmesinin çocuğun menfaatlerine ters düşeceği görüşünü ele almaksızın, İtalya mahkemesinin kararının icra edilmesine hükmetmekle kendisini sınırlandırdığını ileri sürmüşlerdir.

Mahkeme başvurunun **kabul edilemez** (açıkça dayanaktan yoksun) olduğunu beyan etmiştir. Mahkeme özellikle, Avusturya mahkemelerinin, Avrupa Birliği hukuku kapsamındaki yükümlülüğünü uygulamaktan başka bir şey yapmadığına karar vermiştir. Mahkemeler Brüksel Ila tüzüğü uyarınca, çocuğun iadesini emreden İtalya mahkemesi kararının koşullarına saygı göstermekle yükümlüdür. Avrupa Birliği hukuki düzeninin, temel hakların Sözleşme sistemiyle eşdeğer bir şekilde korunmasını sağladığı dikkate alındığında; Avusturya

mahkemelerinin Sözleşme yükümlülüklerine uygun olarak hareket ettiği varsayılabilir. İtalya mahkemesi tarafları dinlemiş ve çocuğun iadesinin kendisi açısından ciddi bir risk teşkil edip etmediği konusunda değerlendirme yapmıştır. Avusturya mahkemeleri ayrıca, Avrupa Birliği Adalet Divanı'ndan ön karar talep etmiştir. Adalet Divanı ise, Tüzüğü'nün kapsamını incelemiş ve iade kararının verilmesinin ardından başvuranların durumuna ilişkin koşullarda değişiklik olduğu iddiasının İtalya mahkemeleri tarafından yanıtlanması gerektiğini tespit etmiştir. İtalya mahkemeleri iade kararının yürütmesinin durdurulmasına ilişkin muhtemel bir talep olması halinde, bu hususta karar vermeye yetkilidir. Mahkeme ayrıca, başvuranlar tarafından İtalya mahkemeleri önünde açılan davanın reddedilmesi durumunda, başvuranların İtalya'ya karşı Mahkeme önünde başvuruda bulunma hakları olduğunu gözlemlemiştir.

Büyük Daire önünde derdest başvuru

[Avotiņš / Letonya \(no. 17502/07\)](#)

25 Şubat 2014 – Eylül 2014'te Büyük Daire'ye havale edilen dava

Bu dava, bir borcun ödenmesine ilişkin olarak 2004 yılında Kıbrıs'ta verilen bir kararın Letonya'da uygulanmasıyla ilgilidir. Başvuran, Letonya mahkemelerinin Kıbrıs'ta verilen kararın uygulanmasına izin verdiği konusunda şikayetçidir. Başvurana göre Kıbrıs'ta verilen bu karar, savunma haklarının ihlal edilmesine neden olmuştur ve bu sebeple hukuka aykırıdır. Letonya mahkemeleri önünde, Kıbrıs'ta verilen kararın Letonya'da tanınması ve uygulanmasının Avrupa Birliği Konseyi'nin tüzüğünü, diğer deyişle Brüksel 1 Tüzüğü'nü ihlal ettiğini iddia etmiştir.

Mahkeme, 25 Şubat 2014 tarihli [Daire kararında](#), üçe karşı dört oyla, Sözleşme'nin 6 § 1 (adil yargılanma hakkı) ihlal edilmediğine karar vermiştir. Letonya Yüksek Mahkemesi Senatosu gibi, Mahkeme de, başvuranın Kıbrıs mahkemelerince verilen kararı temyiz etmesi gerektiğini kaydetmiştir. Yukarıda anılan "*Bosphorus Airways*" / *İrlanda* davasına atıfta bulunarak; Avrupa Birliği'ne üye bir devlet olarak, Letonya'nın statüsünden kaynaklanan yasal yükümlülükleri doğru bir şekilde yerine getiren Letonya mahkemelerinin başvuranın haklarını yeterli derecede dikkate aldığı kanısına varmıştır. Başvuranın isteği üzerine dava, 8 Eylül 2014 tarihinde [Büyük Daire'ye havale edilmiştir](#).

Mahkeme, davaya ilişkin olarak 8 Nisan 2015 tarihinde Büyük Daire duruşması gerçekleştirmiştir.

Dublin Tüzüğü³

M.S.S. / Belçika ve Yunanistan (no. 30696/09)

21 Ocak 2011 (Büyük Daire Kararı)

Başvuran, Belçika'ya ulaşmadan önce Yunanistan üzerinden AB'ye giriş yapan ve Belçika'da sığınma başvurusunda bulunan bir Afgan vatandaşıdır. *Dublin II Tüzüğü* uyarınca, Belçika Yabancılar Bürosu, Yunan makamlardan sığınma başvurusunun inceleme sorumluluğunu üstlenmelerini talep etmiştir. Başvuran bilhassa, Yunanistan'daki tutukluluk ve yaşam koşullarından şikâyetçi olmuş ve bu şikâyetlerle ilgili olarak Yunan hukukunda etkili hiçbir hukuk yolu bulunmadığını iddia etmiştir. Ayrıca, Belçika'nın kendisini Yunanistan'daki iltica usulündeki eksikliklerden kaynaklanan risklere ve sığınmacıların Yunanistan'da karşı karşıya kaldığı zayıf tutukluluk ve yaşam koşullarına maruz bırakmış olmasından şikâyet etmiştir. Başvuran ayrıca, bu şikâyetler konusunda Belçika hukukunda etkili hiçbir iç hukuk yolu bulunmadığını ileri sürmüştür.

Mahkeme; bilhassa başvuranın Belçika'dan Yunanistan'a nakledilmesini göz önünde bulundurarak, uluslararası örgüt ve organlarca hazırlanan raporların tamamının Dublin sisteminin Yunanistan'da uygulanmasının yol açtığı uygulama güçlükleri hakkında benzer açıklamalarda bulunduğunu ve Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin Belçika hükümetini buradaki durum hakkında uyarılmış olduğunu kaydederek; başvuran hakkında sınırdışı emri verildiği esnada, Belçika makamlarının Yunanistan'daki iltica usulünde bulunan eksikliklerin farkında olması gerektiğine hükmetmiştir. Belçika, başlangıçta salt Yunan makamlarıyla yapılan zımnî bir anlaşmaya istinaden başvuranın sınır dışı edilmesine karar vermiş ve Yunan makamlarının nakli kolaylıkla reddedebileceği bir sırada ve Yunan makamları herhangi bir güvence vermemişken tedbir kararını uygulamaya yönelmiştir. Belçika makamlarının, başvurana Sözleşme standartlarına uygun şekilde muamele edileceğini varsaymaması; Yunan makamlarının iltica mevzuatlarını uygulamada ne şekilde tatbik ettiğini kontrol etmesi gerekmektedir; ancak bu şekilde yapmamışlardır. Bu nedenle, **Belçika Sözleşme'nin 3. maddesini** (aşağılayıcı muamele yasağı) **ihlal etmiştir**. Mahkeme ayrıca, Belçika ile ilgili olarak, başvuran hakkındaki sınırdışı emri konusunda etkili hiçbir iç hukuk yolu bulunmaması nedeniyle Sözleşme'nin **3. maddesi ile bağlantılı olarak 13. maddesinin** (etkili başvuru hakkı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir.

³ "Dublin sistemi", üçüncü bir ülke vatandaşı tarafından Üye Devletlerden birinde yapılan sığınma başvurusunun incelenmesi konusunda hangi AB üye devletinin sorumlu olduğunun belirlenmesini amaçlar. Ayrıca bk. "[Dublin davaları](#)" hakkındaki tematik bilgi notu.

Mahkeme, *Yunanistan ile ilgili olarak*, Yunan makamlarının başvuranın sığınma başvurusunu incelemedeki eksiklikleri ve başvuranın başvurusunun esası hakkında ciddi bir inceleme yürütülmemesinin ve etkili bir iç hukuk yoluna erişimi olmaksızın doğrudan veya dolaylı olarak menşe ülkesine geri gönderilmesi konusunda karşı karşıya kaldığı risk nedeniyle, Sözleşme'nin **3. maddesi ile bağlantılı olarak 13. maddesinin ihlal edildiğine** karar vermiştir. Mahkeme ayrıca, Yunanistan ile ilgili olarak, başvuranın Yunanistan'daki gerek tutukluluk gerekse yaşam koşulları nedeniyle, Sözleşme'nin **3. maddesinin** (aşağılayıcı muamele yasağı) **ihlal edildiğine** karar vermiştir.

Son olarak, Sözleşme'nin **46. maddesi** (kararların bağlayıcılığı ve infazı) uyarınca Mahkeme, *Yunanistan'ın*, gecikmeksizin, başvuranın sığınma talebinin esası hakkında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi şartlarını karşılayan bir inceleme yürütmesi ve inceleme sonucunu beklerken de başvuruları tehcir etmekten imtina etmesi **gerektiğine** karar vermiştir.

Tarakhel / İsviçre (no. 29217/12)

4 Kasım 2014 (Büyük Daire kararı)

Başvuranlar, Afgan bir çift ve bu çiftin beş çocuğudur. İsviçre makamları, başvuranların sığınma başvurusunu reddetmiş ve başvuranların Temmuz 2001'de "EURODAC Sistemi"⁴ kapsamında tescil edildikleri İtalya'ya tehcir edilmelerine karar vermiştir. Başvuranlar özellikle, "bakımlarına ilişkin bireysel güvenceler olmaksızın" İtalya'ya gönderilmeleri durumunda; İtalya'daki sığınmacıların kabul edilmesine ilişkin düzenlemeler bakımından "sistemik eksiklikler" bulunmasına bağlı olarak insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleye maruz kalacaklarını iddia etmişlerdir. Ayrıca, İsviçre makamlarının, kişisel koşullarını yeterli şekilde değerlendirmediklerini ve durumlarını aile olarak dikkate almadıklarını ifade etmişlerdir.

Mahkeme İsviçre makamlarının, İtalyan makamlarından, başvuranların çocukların yaşları dikkate alınarak sorumluluklarının üstlenileceğine ve ailenin bir arada tutulacağına dair bireysel güvencelere yönelik taahhütler olmaksızın; başvuranları Dublin Tüzüğü kapsamında İtalya'ya geri göndermesi halinde, bu durumun Sözleşme'nin 3. maddesine (insanlık dışı ve aşağılayıcı muamelenin yasaklanması) aykırı olacağına karar vermiştir. Mahkeme özellikle, İtalya'daki kabul sistemine ilişkin mevcut durum ışığında ve gidilecek yerin belirgin

⁴ "Eurodac Sistemi"; AB ülkelerinin, sığınmacıların ve Birliğin dış sınırlarından birini usulsüz olarak geçmeyle bağlantılı olarak yakalanan kişilerin kimliklerinin teşhis edilmesine yardımcı olmasına imkân vermektedir. AB ülkeleri, parmak izlerini karşılaştırmak suretiyle, bir sığınmacının veya yasalara aykırı olarak bir AB ülkesinde bulunan yabancı uyruklu bir kişinin daha önce bir başka AB ülkesinde sığınma talebinde bulunup bulunmadığını veya sığınma talebinde bulunan kişinin Birlik topraklarına yasalara aykırı olarak giriş yapıp yapmadığını tespit edebilmektedir.

özelliklerine ilişkin detaylı ve güvenilir bilgilerin olmaması nedeniyle; İsviçre makamlarının, başvuruların İtalya'ya geri gönderilmesi halinde, çocukların yaşına uygun olarak sorumluluklarının üstlenileceği konusunda yeterli güvencelere sahip olmadığını tespit etmiştir. Mahkeme ayrıca, başvuruların Sözleşme'nin 3. maddesi kapsamındaki şikâyetleri bakımından etkin bir hukuk yoluna sahip oldukları kanısına varmıştır. Bu nedenle başvuruların 3. maddeyle bağlantılı olarak 13. madde (etkin başvuru hakkı) kapsamındaki şikâyetlerini açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle reddetmiştir.

A.M.E. / Hollanda (no. 51428/10)

13 Ocak 2015 tarihli kabul edilebilirlik hakkında karar

Somalili bir sığınmacı olan başvuran İtalya'ya geri gönderilmesi durumunda kötü yaşam koşullarıyla karşılaşacağı ve İtalyan makamlarının sığınma durumunu yeterli şekilde incelemeksizin kendisini doğrudan Somali'ye göndereceklerinden dolayı korku duyduğu konusunda şikâyette bulunmuştur. Mahkeme başvuranın 3. madde kapsamındaki (insanlık dışı veya aşağılayıcı muamelenin yasaklanması) şikâyetinin kabul edilemez olduğunu (açıkça dayanaktan yoksun) beyan etmiş ve İtalya'ya dönmesi durumunda maddi, fiziksel veya psikolojik açıdan geleceğine ilişkin varsayımların 3. madde kapsamına girecek şekilde ciddi anlamda yeterli gerçek ve acil zorluk riski taşıdığını ispatlayamadığını tespit etmiştir. Mahkeme özellikle yukarıda bahsi geçen altı küçük çocuklu bir aileyi konu alan Tarakhel/İsviçre davasındaki başvuruların aksine, başvuranın herhangi bir bağılılığı olmayan genç bir adam olduğunu ve İtalya'da sığınmacılara ilişkin mevcut durumun M.S.S. / Belçika ve Yunanistan davasına konu olayın gerçekleştiği zamanda Yunanistan'da mevcut olan durumla karşılaştırılmayacağını kaydetmiştir. Bu nedenle, İtalya'daki kabul düzenlemelerinin yapısı ve genel durumu, bu ülkeye gelen sığınmacıların geri gönderilmesine yönelik olarak bir engel teşkil edemez.

Kabul edilebilirlik kriterleri (Sözleşme'nin 35. maddesi)

Aynı hususun birden fazla yargı merci önünde dile getirilmesi (*litispence*)

Karoussiotis / Portekiz

1 Şubat 2011 tarihli karar

Bu dava, kabul edilebilirlik ile ilgili olarak, diğer hususların yanı sıra ortaya yeni bir soru çıkarmıştır: davalı Devlete karşı başlatılan "ihlal işlemlerinin" öncelikle Avrupa Komisyonu

önünde başlatılmış olması, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan başvuruyu “daha önceden başka bir uluslararası soruşturma veya çözüm usulü kapsamında ortaya konulduğu gerekçesiyle” kabul edilemez kılmakta mıdır (Sözleşme'nin 35 § 2 maddesi, kabul edilebilirlik kriterleri)?

Mahkeme kararında bu soruya olumsuz yanıt vermiş ve başvurunun **kabul edilebilir olduğuna hükmetmiştir. Ancak esas bakımından herhangi bir ihlal kararı vermemiştir.**

İç hukuk yollarının tüketilmemesi

Laurus Invest Hungary Kft and Continental Holding Corporation ve Diğerleri / Macaristan

8 Eylül 2015 tarihli kabul edilebilirlik hakkında karar

Bu dava, mevzuat değişikliklerinin ardından, Macaristan'daki eğlence merkezleri ve diğer oyun salonlarını geliştirmek ve işletmekle ilgilenen firmaların lisanslarının iptal edilmesiyle ilgilidir. Firmalar Sözleşme'ye ek 1 No.lu Protokolün 1. maddesine dayanarak (mülkiyetin korunması), lisanslarının iptal edilmesinin haklarına yönelik orantısız bir müdahale teşkil ettiği ve bu tedbire itiraz etmek amacıyla herhangi bir hukuk yolu bulunmamasının Sözleşme'nin ihlali anlamına geldiği konusunda şikâyetle bulunmuşlardır.

Mahkeme başvuranların ulusal düzeydeki hukuk yollarını tüketmediklerini tespit ederek başvurunun kabul edilemez olduğunu beyan etmiştir. Özellikle, başvuran firmalardan bazılarının Devlete karşı derdest olan bir tazminat davası açtıklarını ve iddialara göre AB hukukuna aykırı olan söz konusu mevzuat nedeniyle ortaya çıkan iş kaybı nedeniyle tazminat talep ettiklerini kaydetmiştir. Budapeşte Yüksek Mahkemesi ilgili AB kanunu kapsamında potansiyel bir sorun olduğunu fark etmiş ve Avrupa Birliği Adalet Divanından ön karar çıkarmasını talep etmiştir. Başvuranların davasına ilişkin AB Adalet Divanı kararı, Macar mahkemelerine, önünde bekleyen davada uygulanacak kriterlere ilişkin olarak bir rehber sunmuştur. Buna göre, şikâyet konusu kısıtlamalara ilişkin gerekçeler, AB hukukunun genel ilkeleri ışığında ve 17. madde (mülkiyet hakkı) dâhil olmak üzere AB Temel Haklar Bildirgesi kapsamında güvence altına alınan temel haklar ışığında yorumlanmalıdır. Ulusal mahkeme önünde devam eden davanın, başvuranların 1 No.lu Protokolün 1. maddesi kapsamındaki şikâyetlerini kapsayabilmesi gereklidir. Bu nedenle Mahkeme, ulusal mahkemeler önündeki derdest davanın, başvuranların iddialarının esas bakımından değerlendirilmesi ve tazminat alınabilmesi açısından makul bir başarı olanağı sunduğu

kanısına varmıştır. Diğer başvuranlarla ilgili olarak Mahkeme, benzer bir talepte bulunabilecekleri kanısına varmıştır.

Ön karar

Ullens de Schooten ve Rezabek / Belçika

20 Eylül 2011 tarihli karar

Bu dava, Belçika Yargıtay'ının ve Danıştay'ının, Avrupa Birliği (AB) hukukunun yorumlanmasına dair hususları, ön karar verilmesi amacıyla Avrupa Birliği Adalet Divanına havale etmemesi ile ilgilidir.

Mahkeme, bu iki mahkeme tarafından öne sürülen gerekçeler ışığında ve bir bütün olarak yürütülen yargılamaları dikkate alarak; başvuranların Sözleşme'nin **6 § 1 maddesi** kapsamındaki adil yargılanma haklarının **ihlal edilmediğine** hükmetmiştir.

Ramaer ve van Willigen / Hollanda

23 Ekim 2012 tarihli kabul edilebilirlik hakkında karar

Bu dava, Hollanda sağlık güvencesi sisteminde 1 Ocak 2006 itibariyle gerçekleştirilen değişikliklerin, [1408/71 sayılı Avrupa Toplulukları Komisyonu Tüzüğü](#) gereğince, Hollanda dışındaki Avrupa Birliği üye devletlerinde ikamet eden ve Hollanda emekli aylığından faydalanan kişiler üzerindeki etkileriyle ilgilidir. Hollanda emeklilik maaşından faydalanan Hollanda vatandaşları olan ve sırasıyla Belçika ve İspanya'da ikamet etmekte olan başvuranlar, eski sağlık sigortası sözleşmesi kapsamındaki haklarını kaybettikleri ve bu haklarının, ikamet ettikleri ülkelerde, temel kamu sağlığı hizmetlerine indirildiği konusunda şikâyette bulunmuşlardır. Başvuranlar ayrıca, Sağlık Sigortası Kanunu'nun ortaya çıkarılmasının, Hollanda'da ikamet etmekte olan kişilerle kıyaslandığında, kendileri üzerindeki etkilerinden şikayetçi olmuşlardır. Son olarak, Sağlık Sigortası Kanunu'nun Avrupa Topluluğu Anlaşması ile, özellikle de 1408/71 sayılı Avrupa Birliği Konsey Tüzüğü ile uyumlu olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla Avrupa Toplulukları Adalet Divanından ön karar talep eden Hollanda Merkezi Temyiz Mahkemesi'nin; Hollanda'da ikamet eden ve etmeyen kişiler arasında gerçekleşmesi muhtemel muamele farklılıklarını reddetmemesine rağmen, Hollanda'da ikamet eden ve etmeyen kişiler arasında, yeni sağlık sigortası sistemi hususunda haksız bir muamele farklılığı bulunmadığını tespit ettiğini ileri sürmüşlerdir.

Mahkeme başvurunun **kabul edilemez** olduğuna karar vermiştir. Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın ön kararını da içine alan, alışılmadık şekilde uzun ve karmaşık olan yargılamaların ardından; Merkezi Temyiz Mahkemesi'nin, başvuranların görüşlerine, ilgili Avrupa Birliği hukuku, Sağlık Sigortası Kanunu'nun taslak geçmişi ve sigortacılarla yapılan görüşmelerin geçmişi hakkındaki kapsamlı gerekçeleri kapsayan kararlarda değindiğini ve bu nedenle keyfi olmadığını tespit etmiştir. Sonuç olarak Mahkeme, başvuranların 6. madde (adil yargılanma hakkı) kapsamındaki şikâyetlerini açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddetmiştir.

Mahkeme ayrıca başvuranların, Sözleşme'nin 14. maddesi (ayrımcılık yasağı), 1 No.lu Protokol'ün 1. maddesi (mülkiyetin korunması) ve 12 No.lu Protokol'ün 1. maddesi (ayrımcılığın genel olarak yasaklanması) kapsamındaki şikâyetlerini kabul edilemez bulmuştur.

Dhahbi / İtalya

8 Nisan 2014

Bu dava, Tunus kökenli bir göçmen işçinin, Avrupa Birliği ve Tunus arasındaki bir ortaklık anlaşması (Avrupa - Akdeniz ortaklık anlaşması) kapsamında İtalya makamlarından aile ödeneği alamaması ile ilgilidir. Başvuran İtalyan Yargıtay'ının, kendisinin bekletici meselenin Avrupa Birliği Adalet Divanı'na havale edilmesi yönündeki talebini görmezden geldiğini iddia etmiştir. Başvuran ayrıca, 1998 tarihli bir kanunla ödenebilir olan miktara ilişkin olarak, milliyeti nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldığını ileri sürmüştür.

Mahkeme, Sözleşme'nin **6 § 1 maddesinin** (adil yargılanma hakkı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir. Avrupa-Akdeniz ortaklık anlaşmasının, yetkililere söz konusu ödeneğin Tunuslu işçiye ödenmemesi olanağı tanıyıp tanımadığının belirlenebilmesi amacıyla, bekletici meselenin Avrupa Birliği Adalet Divanı'na sunulmaması nedeniyle, İtalyan mahkemelerinin yükümlülüklerini yerine getirmediğini kaydetmiştir. Mahkeme, Sözleşme'nin 6. maddesi açısından, verdiği kararlar iç hukuk kapsamında temyize tabi olmayan ulusal mahkemelerin, uygulanabilir kanunlar ve Adalet Divanı içtihatlarında belirtilen istisnalar temelinde, AB hukukunun yorumlanmasına ilişkin bekletici meselenin ilgili merciye havale edilmemesi konusunda gerekçe sunma zorunluluğu olduğunu yinelemiştir. Ulusal makamlar, meselenin ilgisiz olduğu, hükmün halihazırda Adalet Divanı tarafından yorumlandığı veya AB

hukukunun makul bir şüpheye yer bırakmayacak şekilde doğru uygulandığına kanaat getirmesi durumunda, buna ilişkin gerekçelerini belirtmelidir.

Mahkeme ayrıca, Sözleşme'nin **8. maddesiyle** (özel hayata ve aile hayatına saygı hakkı) **bağlantılı olarak; 14. maddesinin** (ayrımcılık yasağı) **ihlal edildiğine** hükmetmiştir. Mahkeme, başvuranın ilgili ödeneği alma konusunda hariç tutulmasının tek gerekçesinin, başvuranın milliyeti olduğunu kaydetmiştir. Bu nedenle, yalnızca çok önemli hususların, münhasıran milliyete dayalı bir muamele farkını haklı gerekçelere dayandırabileceği dikkate alındığında ve İtalya Hükümeti tarafından ortaya konulan ekonomik nedenlere karşın, başvurana uygulanan kısıtlamalar orantısızdır.

Ayrıca bk. 21 Temmuz 2015 tarihli [Schipani ve Diğerleri / İtalya kararı](#).

Avrupa yakalama emri

[Pietro Pianese / İtalya ve Hollanda](#)

27 Eylül 2011 tarihli kabul edilebilirlik hakkında karar

Başvuran, Avrupa yakalama emri kapsamında tutulan bir İtalyan vatandaşı olup, özgürlüğünden keyfi biçimde mahrum bırakıldığından ve Sözleşme'nin 5. maddesi (özgürlük ve güvenlik hakkı) kapsamındaki şikâyetlerine ilişkin etkin bir hukuk yolu bulunmadığından şikayetçi olmuştur.

Mahkeme başvurunun **kabul edilemez** olduğunu beyan etmiştir. Mahkeme başvuranın şikâyetlerini, Sözleşme'nin 35. maddesi (kabul edilebilirlik kriterleri) uyarınca, süresi dışında yapıldığı ve açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddetmiştir.

Avukat-müvekkil ilişkisinin gizliliği

[Michaud / Fransa](#)

6 Aralık 2012 tarihli karar

Bu dava, Fransız avukatların, müvekkillerinin kara para aklama eylemlerine ilişkin muhtemel “şüpheleri” bulunması durumunda bunu ihbar etme yükümlülükleri ile ilgilidir. Başvuran, Avrupa direktiflerinin aktarılmasından kaynaklanan bu yükümlülüğün, avukat-müvekkil ilişkilerinin gizliliğini güvence altına alan, Sözleşme'nin 8. maddesiyle (özel hayata saygı hakkı) bağdaşmadığını ileri sürmüştür.

Mahkeme, “eşdeğer koruma karinesinin” bu davada uygulanabilir olmadığı gerekçesiyle, bu hususta herhangi bir karara varması gerektiğine hükmetmiştir.

Mahkeme mevcut davada, Sözleşme’nin **8. maddesinin** (özel hayata saygı hakkı) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Avukat - müvekkil ilişkisinin gizliliğinin ve hukuki meslek ayrıcalıklarının önemini vurgulamıştır. Ancak, şüpheli durumlarda ihbarda bulunma yükümlülüğünün, suçun önlenmesi hususundaki meşru hedefi izlediği kanısına varmıştır. Zira bu yükümlülük, kara para aklama ve bununla ilişkili ceza gerektiren suçlarla mücadele edilmesini amaçlamış olup; bu amacın gerçekleştirilmesi için gereklidir. Fransa’da uygulanan, şüpheli durumlarda ihbarda bulunma yükümlülüğünün, hukuki meslek ayrıcalıklarına haksız bir müdahalede bulunmadığına karar vermiştir. Zira avukatlar, davacıyı savunurken yukarıdaki şarta tabi değildir ve mevzuat, meslek ayrıcalıklarını korumak amacıyla bir filtre ortaya koymuştur. Böylelikle avukatların, raporlarını doğrudan makamlara değil, Barolar Birliği başkanına sunmaları sağlanmıştır.

İfade özgürlüğü ve elektronik ticaret

Delfi AS / Estonya

16 Haziran 2015 (Büyük Daire)

Bu dava, Mahkeme’nin ilk kez, bir internet haber portalında yer alan kullanıcı yorumlarına ilişkin yükümlülük hakkındaki şikayeti incelemesinin talep edildiği ilk davadır. Yerel mahkemeler; portalın, Elektronik Ticaret hakkında [2000/31/AT sayılı AB Direktifi](#) kapsamında, internet topluluğu hizmet sağlayıcısı veya depolama yöneticisi olarak görevinin, yalnızca teknik, pasif ve tarafsız olduğu yönündeki görüşünü reddetmiş ve portalın, yapılan yorumların yayımlanması konusunda kontrol yetkisi bulunduğunu tespit etmiştir.

Mahkeme, Estonya mahkemelerinin, başvuran firmanın sorumlu olduğu hususundaki bulgusunun, portalın ifade özgürlüğüne yapılan haklı ve orantılı bir kısıtlama olduğunu tespit ederek; Sözleşme’nin **10. maddesinin** (ifade özgürlüğü) **ihlal edilmediğine** karar vermiştir. Büyük Daire özellikle, iç hukukun yorumlanması ve uygulanmasına ilişkin hususların yerel mahkemelerce çözülmesi gerektiğini yinelemiştir. Bu nedenle, bu konuyu AB hukuku kapsamında ele almamış; Yüksek Mahkeme’nin başvuran şirketin durumuna ilişkin olarak iç hukuku uygulamasının öngörülebilir olup olmadığı hususuyla sınırlandırmıştır.